

НАЦИОНАЛЕН ФОКУСЕН ЦЕНТЪР
ЗА НАРКОТИЦИ И НАРКОМАНИИ

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ПО
НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА
ГР. ГАБРОВО

ДОКЛАД

ПО ПРОУЧВАНЕ

**НА ЗДРАВНОТО ПОВЕДЕНИЕ,
ОЦЕНКИТЕ И НАГЛАСИТЕ
ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПСИХОАКТИВНИТЕ
ВЕЩЕСТВА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В ГРАД
ГАБРОВО
(2011 ГОДИНА)**

ИЗГОТВЕН ОТ:

**ЕКИП
ОТ НАЦИОНАЛЕН ФОКУСЕН ЦЕНТЪР
ЗА НАРКОТИЦИ И НАРКОМАНИИ**

През 2011 г., със съдействието на Националния фокусен център за наркотици и наркомании, изследователски екип от Общински съвет по наркотични вещества (ОбСНВ) – гр. Габрово проведе изследване относно някои аспекти от здравното поведение, оценки и нагласи сред учениците в града. Целта на изследването е да подпомогне оформянето на адекватна картина на социално значими проблеми и явления и по-специално употребата на цигари, алкохол и други психоактивни вещества сред учениците, както и тяхното отношение и информираност относно наркоманиите.

Във връзка с това Националният фокусен център за наркотици и наркомании предостави на екипа от ОбСНВ анкетна карта, разделена на няколко основни групи въпроси:

- Въвеждащи въпроси, засягащи учениците и тяхното ежедневие;
- Въпроси, свързани с училището;
- Въпроси за приятелския кръг на учениците;
- Въпроси, засягащи употребата от учениците на цигари, алкохол и други психоактивни вещества;
- Въпроси, засягащи информираността на учениците и нагласите им относно употребата на психоактивни вещества.

В периода април-май 2011 г. бяха анкетирани общо 1204 ученици от 65 паралелки в 15 училища в гр. Габрово, от които 908 ученици от 9 до 12 клас като основна извадка (над 40 % от цялата съвкупност в посочения диапазон) и 296 ученици от 7 и 8 клас като контролна група.¹

УЧЕНИЦИТЕ И ТЯХНОТО ЕЖЕДНЕВИЕ

По първия блок въпроси (засягащи учениците и тяхното ежедневие) резултатите показват, че само 3.5 % са живяли с друг човек (извън родителите и роднините). 24.7 % са живяли с брат, 19.2 % - със сестра, 71.7 % - с баща и 85.5 % - с майка. Близко две трети (64.6 %) от учениците живеят и с двамата си родители. Поне от формална гледна точка те живеят в пълноценни семейства.

Учениците най-често влизат в конфликт с родителите си (39.2 %), а също и с приятели и връстници (37.7 %) и брат или сестра (13.9 %). Една пета от анкетираните не влизат в конфликт с никого.

64.8 % от учениците са изпитвали чувство на самота - 2.4 % постоянно, 10.0 % често. 33.6 % никога не са изпитвали такова чувство.

13.0 % от учениците са склонни да вземат някакво лекарство, за да постигнат временен ефект, като 7.6 % са го правили вече. Повече от половината ученици (57.7 %) обаче не са склонни да го направят.

¹ По-долу данните се отнасят за учениците от 9 до 12 клас, освен ако не е отбелязано друго.

УЧЕНИЦИТЕ И УЧИЛИЩЕТО

По-голяма част от учениците в град Габрово определят, че учението им върви добре (28.0 % - много добре и 54.3 % - сравнително добре). Само за 2.2 % учението върви зле.

Според голямата част (около 80 %) от учениците от гимназиалния курс (9-12 кл.) в училище трябва да се разговаря открито по въпросите, свързани с употребата на наркотици, безопасния секс и насилието в живота. В малко по-малка степен (около 70 %) това се отнася за въпросите, свързани с алкохола и тютюнопушенето. В контролната група на учениците от 7 и 8 клас употребата на наркотици отново има водещо място, а следващите теми, по които те искат да се разговаря открито в училище са тютюнопушенето и безопасния секс (виж Таблица 1).

Таблица 1

ОТНОСИТЕЛНИ ДЯЛОВЕ (в %) НА УЧЕНИЦИТЕ, СПОРЕД КОИТО В УЧИЛИЩЕ ТРЯБВА ОТКРИТО ДА СЕ РАЗГОВАРЯ ПО ПОСОЧЕНИТЕ ТЕМИ

ТЕМИ	7-8 клас	9-12 клас
тютюнопушенето	73.0	71.5
безопасния секс	72.6	80.7
употребата на алкохол	67.6	70.3
употребата на наркотици	78.7	80.8
насилието в живота	68.6	79.0

Бризо 3/4 (72.8 %) от учениците от гимназиалния курс (9-12 кл.) разговарят по въпросите за употребата на наркотици преди всичко със съучениците и приятелите извън училище. Повече от половината разговарят по тези проблеми и с родителите си – 57.0 %. При по-малките (7 и 8 кл.) тази подредба е обърната – разговорите са предимно с родителите (67.2 %) и в по-малка степен със съучениците и приятелите извън училище (57.1 %). И при двете възрастови групи обаче учениците най-малко разговарят за наркотиците с учителите и ученическите съветници в училище – съответно 29.2 % и 48.3 %. (виж Таблица 2)

Таблица 2

ОТНОСИТЕЛНИ ДЯЛОВЕ (в %) НА УЧЕНИЦИТЕ, КОИТО РАЗГОВАРЯТ ПО ВЪПРОСИТЕ ЗА УПОТРЕБА НА НАРКОТИЦИ С ЛИЦА ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ГРУПИ

РАЗГОВАРЯТ С:	7-8 клас	9-12 клас
родителите си	67.2	57.0
съучениците и приятелите си извън училище	57.1	72.8
учители и педагогически съветници	48.3	29.2

Приблизително всеки девети (11.8 %) признава, че през последния месец преди попълването на анкетата е отсъствал от училище повече от 5 дни, защото е избягал. 16.0 % изтъкват като причина за отсъствието си това, че са се разболели.

На въпроса дали сред учениците в тяхното училище има такива, които вече са опитвали някакъв наркотик **повече от 1/3 смятат, че по-голямата част вече са опитвали**, 19.2 % отговарят, че половината са опитвали, а 22.8 % - че малка част са опитвали. Само 2.8 % твърдят, че няма ученици от тяхното училище, които вече са опитвали някакъв наркотик.

УЧЕНИЦИТЕ И ПРИЯТЕЛСКИЯТ ИМ КРЪГ

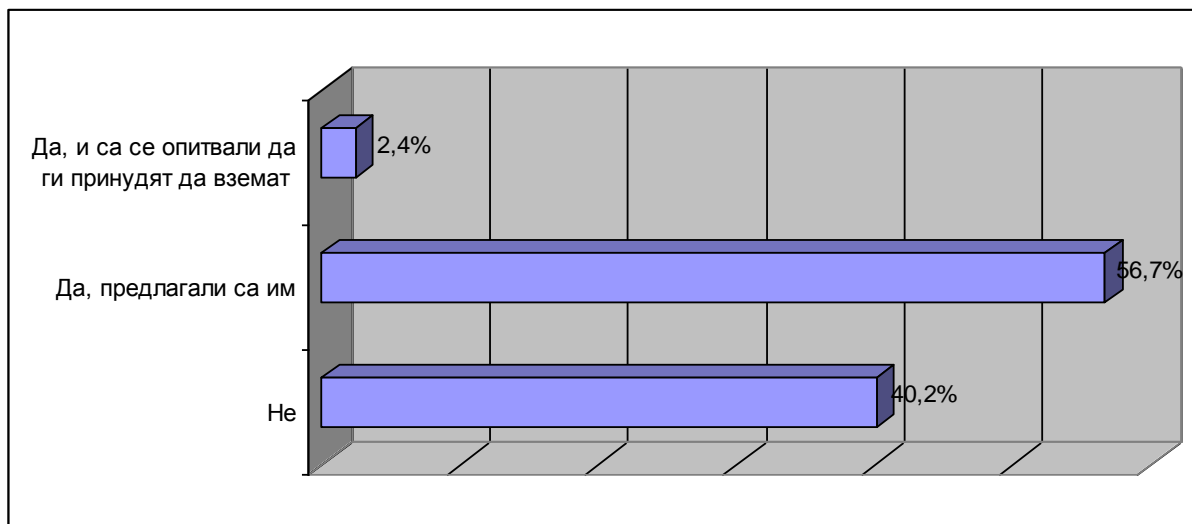
72.4 % от учениците смятат, че приятелите им не биха одобрили, ако разберат, че употребяват наркотик и биха се опитали да ги спрат. Според тях само 6.3 % биха одобрили такова поведение.

9.6 % предполагат, че може би всички техни приятели са опитвали някакъв наркотик, а 1/4 - че голяма част са го правили. 17.1 % смятат, че никой техен приятел не е опитвал досега.

59.1 % от учениците твърдят, че са им предлагани наркотици, като 2.4 % дори признават, че са се опитвали да ги принудят да вземат. (виж Фигура 1)

Фигура 1

ОТН. ДЯЛОВЕ НА УЧЕНИЦИТЕ, НА КОИТО СА ПРЕДЛАГАНИ НАРКОТИЦИ

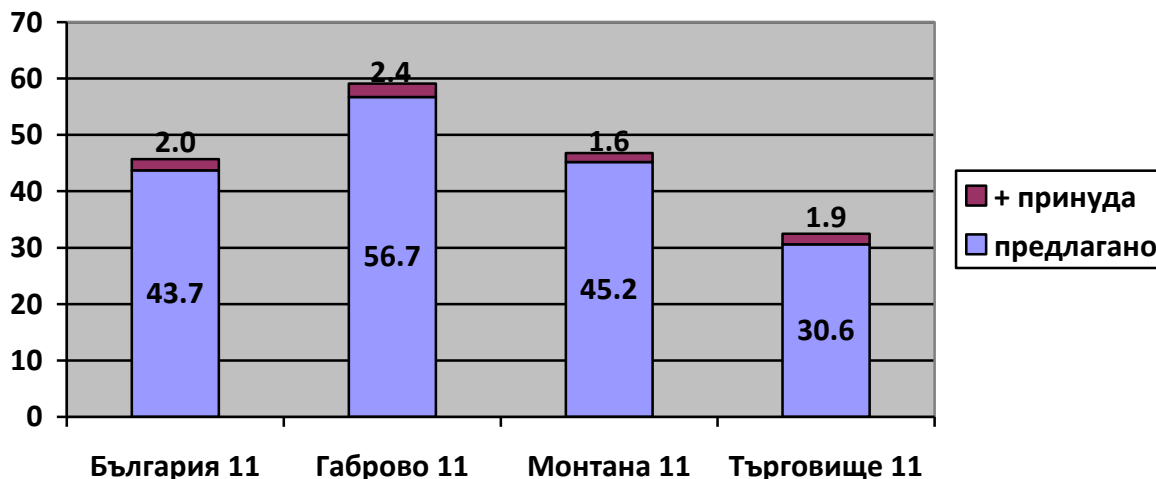

Сравнението с данни от други подобни проучвания през 2011 г. показват, че **учениците в Габрово са били по-често обект на предлагане на наркотици, отколкото общо за страната ни и в двата други града – областни центрове, в които е провеждано проучване през същата година – Монтана и Търговище.** Общият относителен дял за България е бил около 46 %, за Монтана – 47 %, а за Търговище –

около 33 %. За сравнение – на около 59 % от учениците в Габрово им е предлаган наркотик (виж Фигура 2).

Фигура 2

ОТН. ДЯЛОВЕ НА УЧЕНИЦИТЕ, НА КОИТО СА ПРЕДЛАГАНИ НАРКОТИЦИ В БЪЛГАРИЯ КАТО ЦЯЛО И В ТРИ ГРАДА С ПРОУЧВАНИЯ ПРЕЗ ГОДИНАТА

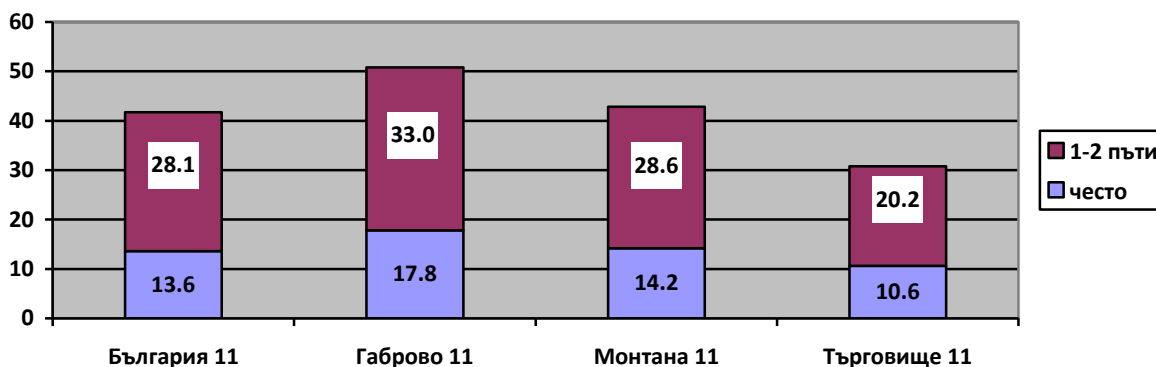

Половината (50.8 %) от учениците в Габрово споделят, че са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици. Трябва да се отбележи, че всеки шести (17.8 %) е присъствал често на такива партита.

Учениците в Габрово са присъствали по-често на купони, на които са били взимани наркотици, отколкото общо за страната ни и в двата други града – Монтана и Търговище. Съотношението на относителните дялове е приблизително 5 : 4 : 4 : 3 (виж Фигура 3).

Фигура 3

ОТН. ДЯЛОВЕ НА УЧЕНИЦИТЕ, КОИТО СА ПРИСЪСТВАЛИ НА КУПОНИ С НАРКОТИЦИ В БЪЛГАРИЯ КАТО ЦЯЛО И В ТРИ ГРАДА С ПРОУЧВАНИЯ ПРЕЗ ГОДИНАТА

На въпроса дали биха са се съгласили да опитат някакъв наркотик, ако техен приятел им предложи, по-голямата част (63.3 %) от учениците биха отказали. Все пак е показателно, че всеки девети (10.9 %) би приел, а всеки четвърти (24.0 %) не е сигурен как би постъпил. Или общо малко над една трета (34.9 %) от учениците в Габрово са в различна степен с потенциална бъдеща употреба. Ако потърсим сравнение с други проучвания ще отбележим, че този дял е по-висок от общия за България (28.5 %), както и от тези за Монтана (30.4 %) и за Търговище (25.2 %). От друга страна дялът на тези, които са изразили готовност да опитат наркотик също е по-висок в Габрово (10.9 %) в сравнение с общия за страната (8.0 %) и с тези в Монтана (8.9 %) и Търговище (6.9 %).

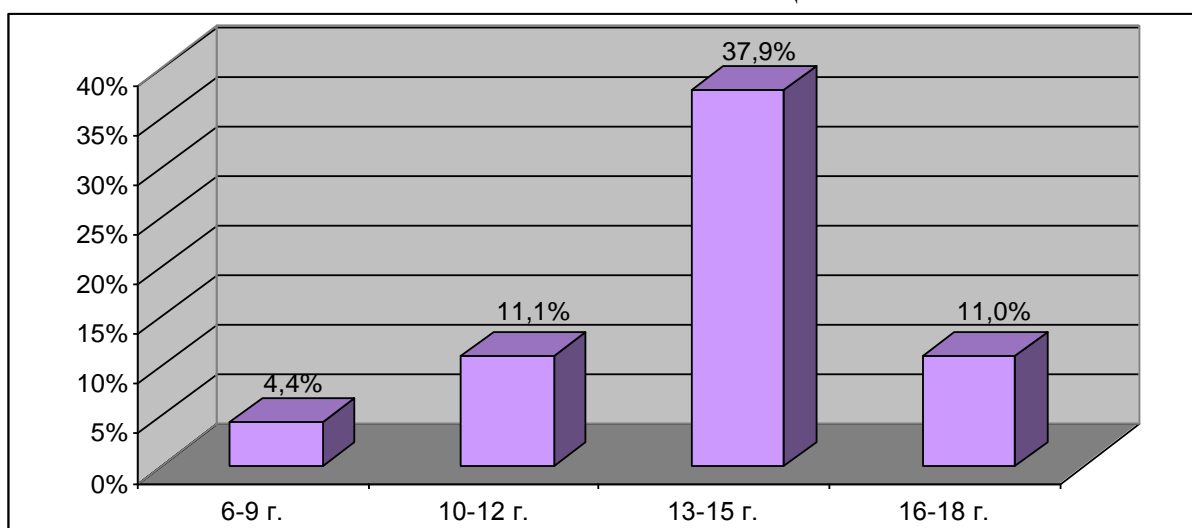
УПОТРЕБА НА ЦИГАРИ, АЛКОХОЛ И ДРУГИ ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

34.6 % от учениците заявяват, че не са пушили никога цигари. 35.8 % признават, че са пушили в деня, когато ги анкетираат. 12.2 % са пушили, но то е било преди повече от 12 месеца. Дялът на пушилите в деня на проучването (които вероятно са и ежедневните пушачи) в Габрово (35,8 %) е по-висок от този за страната в съответната възрастова група (31.0 %), както и от тези в Монтана и Търговище (съответно 29.0 % и 27.2 %). В контролната група на учениците от 7 и 8 клас никога не са пушили 63.5 % от тях, а в деня на анкетата са пушили 7.4 %.

На въпроса, кога са запалили първата си цигара, 37.9 % отговарят, че това е било, когато са били между 13 и 15 години, 11.1 % - че това е било между 10-та и 12-та годишнина, а за 4.4 % това е било още преди да навършат 10 години. (виж Фигура 4)

Фигура 4

НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ НА УЧЕНИЦИТЕ ПРИ ЗАПАЛВАНЕ НА ПЪРВАТА ЦИГАРА

33.4 % от учениците в град Габрово признават, че пушат ежедневно или почти ежедневно. Дялът на ежедневните пушачи в Габрово е по-висок от този за

учениците 9-12 кл. в страната (30.4 %), както и от тези в Монтана и Търговище (съответно 27.7 % и 28.8 %).

2.5 % от пушещите ученици употребяват повече от един пакет дневно, като за мъжете това се отнася два пъти повече. (виж Таблица 3) Жените най-често пушат по една или две цигари на ден (19.3 %), докато мъжете – от 3 до 6 цигари на ден (16.5 %). 47.5 % от тях не са пушили през последните 12 месеца преди провеждане на изследването, докато при жените този процент е по-нисък (42.8 %).

В контролната група на учениците от 7 и 8 клас само 1.0 % пушат повече от един пакет дневно. В същото време 63.9 % твърдят, че не са пушили цигари през последните 12 месеца.

Таблица 3

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ (в %) НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ ГР. ГАБРОВО СПОРЕД СРЕДНИЯ ДНЕВЕН БРОЙ ЦИГАРИ, КОИТО СА ПУШИЛИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА

	Мъже	Жени	Общо
Не съм пушил през посл. 12 месеца	47.5	42.8	42.8
По 1 или 2 цигари на ден	15.0	19.3	16.2
От 3 до 6 цигари дневно	16.5	15.6	15.2
Около половин пакет цигари дневно	11.8	14.7	12.3
Около един пакет дневно	5.5	6.0	5.5
Повече от един пакет дневно	3.8	1.6	2.5

В разпределението по класове прави впечатление, че почти половината ученици от 9 клас не са пушили през последните 12 месеца преди провеждане на изследването. (виж Таблица 4) За учениците от 10-11 клас процентът е в рамките 43-46 %. **Учениците от 12 клас в най-голяма степен признават, че са пушили повече от един пакет дневно и съответно най-малка част от тях не са пушили през последната година.**

Таблица 4

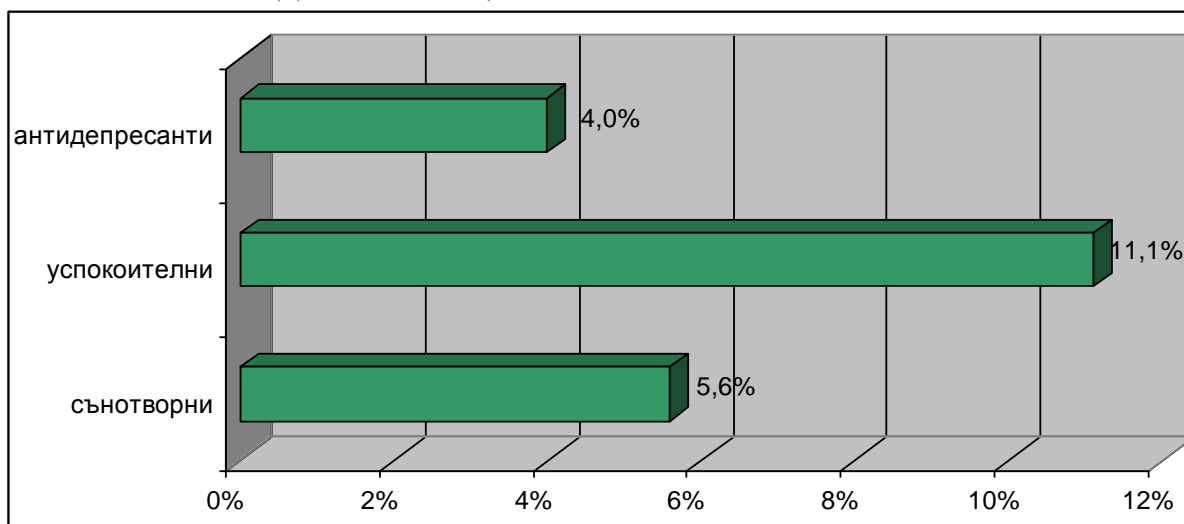
ПРЕЗ ДНИТЕ ОТ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА, ПО КОЛКО ЦИГАРИ ПУШАТ УЧЕНИЦИТЕ НА ДЕН – ПО КЛАСОВЕ (в %)

	9 клас	10 клас	11 клас	12 клас
Не съм пушил през посл. 12 месеца	47.8	43.3	45.9	34.0
По 1 или 2 цигари на ден	19.8	13.4	14.9	17.2
От 3 до 6 цигари дневно	8.7	16.0	15.7	20.0
Около половин пакет цигари дневно	9.2	13.0	12.5	14.4
Около един пакет дневно	5.3	6.5	4.7	5.6
Повече от един пакет дневно	1.0	0.9	3.5	4.7

По отношение на употребата на някои видове психоактивни медикаменти без лекарско предписание данните сочат, че всеки девети (11.1 %) е употребявал поне веднъж успокоителни (диазепам, реланиум, рудотел, транксен, лексотан, ксанакс и др.). Двойно по-ниска е употребата без лекарско предписание на сънотворни (фенобарбитал, хексадорм, рохипнол и др.), а още по-ниска – на антидепресанти (психофорин, амитриптилин) (виж Фигура 5).

Фигура 5

УПОТРЕБА БЕЗ ЛЕКАРСКО ПРЕДПИСАНИЕ ОТ УЧЕНИЦИТЕ НА АНТИДЕПРЕСАНТИ, УСПОКОИТЕЛНИ И СЪНОТВОРНИ

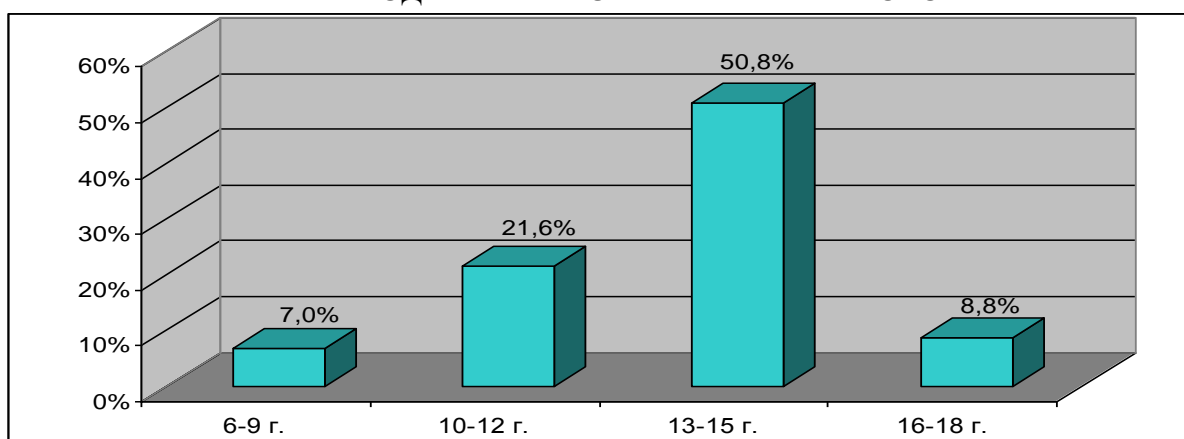

7.7 % от учениците са употребявали трите без лекарско предписание в периода от 1 една година преди попълване на анкетата. В контролната група на учениците от 7 и 8 клас този процент е 6.1. 7.3 % са пили някога хапчета (сънотворни, успокоителни и други) заедно с алкохол.

Първата употреба на алкохол сред учениците в град Габрово започва най-често във възрастта между 13-15 години – това се отнася за половината от тях (50.8 %). За 7.0 % пиенето на алкохол е започнало още преди да навършат 10 години. (виж Фигура 6)

Фигура 6

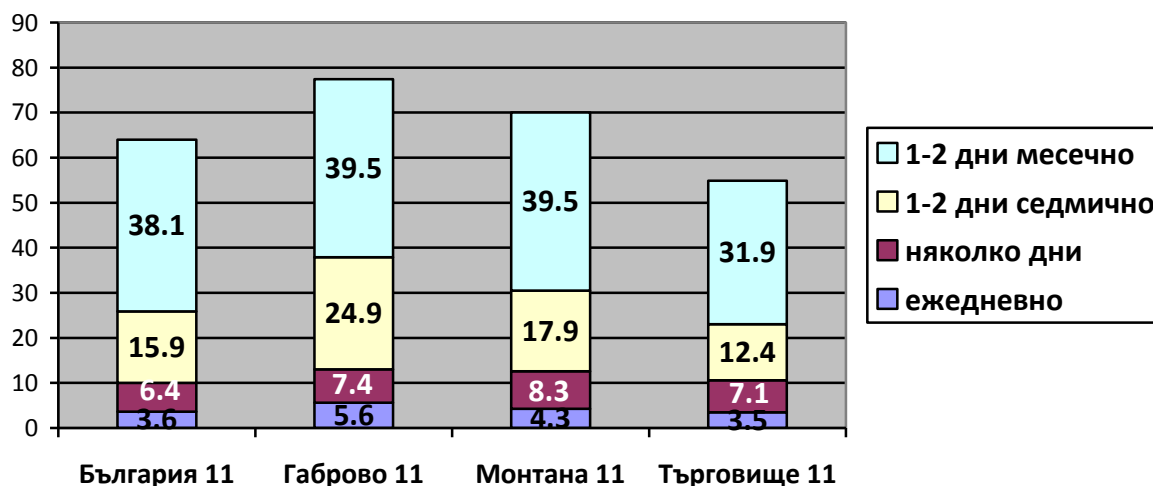
НАВЪРШЕНИ ГОДИНИ ПРИ ИЗПИВАНЕ НА ПЪРВОТО ПИТИЕ

79.1 % от анкетиранияте ученици заявяват, че са употребявали алкохол през последните 30 дни и още 13.5 % през последната година. Едва 3.0 % никога не са пили алкохол. Ежедневно през последните 30 дни са употребявали алкохол 5.6 % от учениците в Габрово, като **този дял е по-висок от регистрирания среден за цялата страна (3.6 %)**, както и в Монтана и Търговище (съответно 4.3 % и 3.5 %). В Габрово е най-голям и делът (24.9 %) на консумирания алкохол средно 1-2 дни седмично, което отговаря на ритмичността на дискотечния живот (виж Фигура 7).

Фигура 7

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ И В ТРИ ГРАДА СПОРЕД СРЕДНИЯ БРОЙ ДНИ, В КОИТО СА КОНСУМИРАЛИ АЛКОХОЛ

Близо 1/4 от учениците не са пили през последния месец преди попълване на анкетата. 16.9 % са пили повече от 2 стандартни питиета дневно, а 8.1 % са пили дори 5 и повече стандартни питиета (за нуждите на проучването едно стандартно питие означава или бутилка / кутия бира, или чаша вино, или 50 гр. концентрат). Делът на пилите 5 или повече стандартни питиета общо за България е 7.3 %, за Монтана - 9.2 %, за Търговище - 5.2 %.

В разпределението по пол, жените най-често пият до 1 питие дневно (43.7 %). Същото се отнася и до мъжете, но техният процент е по-нисък – 34.8 %. Затова пък делът сред мъжете, които употребяват 5 и повече питиета е повече от 3 пъти по-голям от този при жените. (виж Таблица 5)

Таблица 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ (в %) В ГАБРОВО СПОРЕД СРЕДНИЯ БРОЙ СТАНДАРТНИ ПИТИЕТА, КОИТО СА КОНСУМИРАЛИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ

	Мъже	Жени	Общо
Не съм пил(а) през последния месец	21.3	27.4	23.9
До 1 питие дневно	34.8	43.7	37.6
2 питиета дневно	19.9	17.9	18.0
3-4 питиета дневно	10.8	6.9	8.7
5 или повече питиета	13.2	4.1	8.1

На близо 4/5 от учениците в град Габрово им се е случвало да се напият, на 16.1 % това се случва често. 19.2 % от тях никога не са се напивали.

Очаквано учениците от 9 клас имат най-висок процент от всички класове на отговори, че не са се напивали (22.7 %) и че са се напивали само веднъж (24.6 %), но те имат и сравнително висок процент на отговори, че са се напивали няколко пъти (43.0 %). Най-много се напиват учениците от 11 и 12 клас – на 1/5 от тях им се случва често. (виж Таблица 6)

Таблица 6

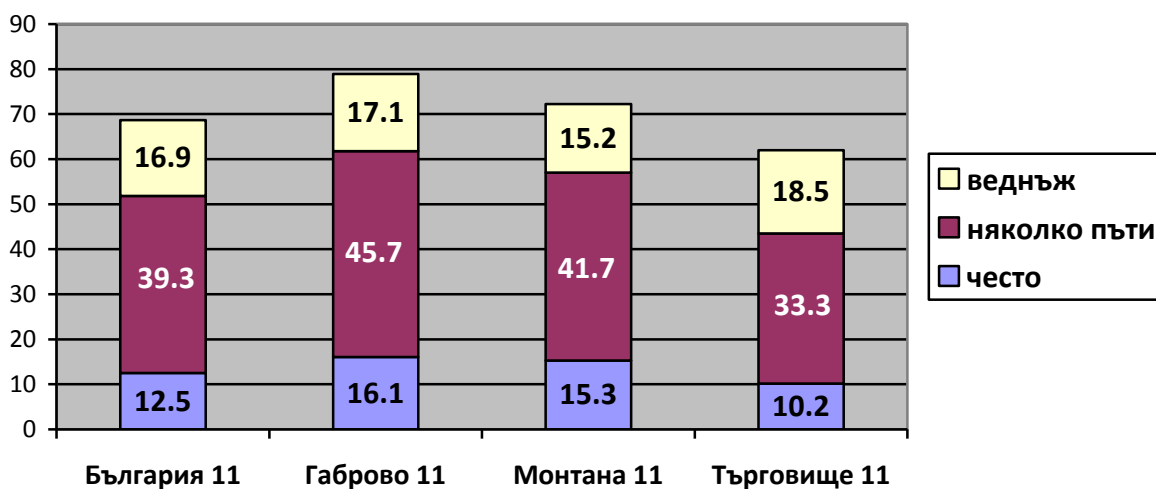
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ (в %) В ГАБРОВО СПОРЕД ЧЕСТОТАТА НА НАПИВАНИЯТА

	9 клас	10 клас	11 клас	12 клас
Не	22.7	21.6	18.4	14.0
Да, само веднъж	24.6	17.3	12.5	14.9
Да, няколко пъти	43.0	43.7	45.9	50.2
Да, често ми се случва	8.7	13.9	20.8	20.0

В сравнителен план относителният дял на често напивалите се сред учениците в Габрово (16.1 %) е близо 3 процентни пункта по-висок от този за цялата страна (12.5 %) и по-висок от другите два сравними града – Монтана и Търговище (съответно 15.3 % и 10.2 %). В допълнение делът на напивалите се поне веднъж в Габрово (78.9 %) е около 10 процентни пункта по-висок от този за цялата страна (68.7 %), близо 7 процентни пункта по-висок от този за Монтана (72.2 %) и около 17 процентни пункта по-висок от този за Търговище (62.0 %). (виж Фигура 8)

Фигура 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ И В ТРИ ГРАДА СПОРЕД СРЕДНИЯ БРОЙ ДНИ, В КОИТО СА КОНСУМИРАЛИ АЛКОХОЛ

Най-предпочитаният алкохол сред учениците в град Габрово е бирата - близо 2/3 от тях заявяват, че пият бира. Следват концентратите (ракия, коняк, водка, уиски и др.) – 54.0 % и виното (47.6 %). (виж Таблица 7)

Само 22.0 % от мъжете предпочитат коктейлите, докато при жените този процент е почти два пъти по-голям (41.5 %). Жените предпочитат повече от мъжете да пият вино. Мъжете надделяват в предпочитанията си към концентратите и бирата.

Таблица 7

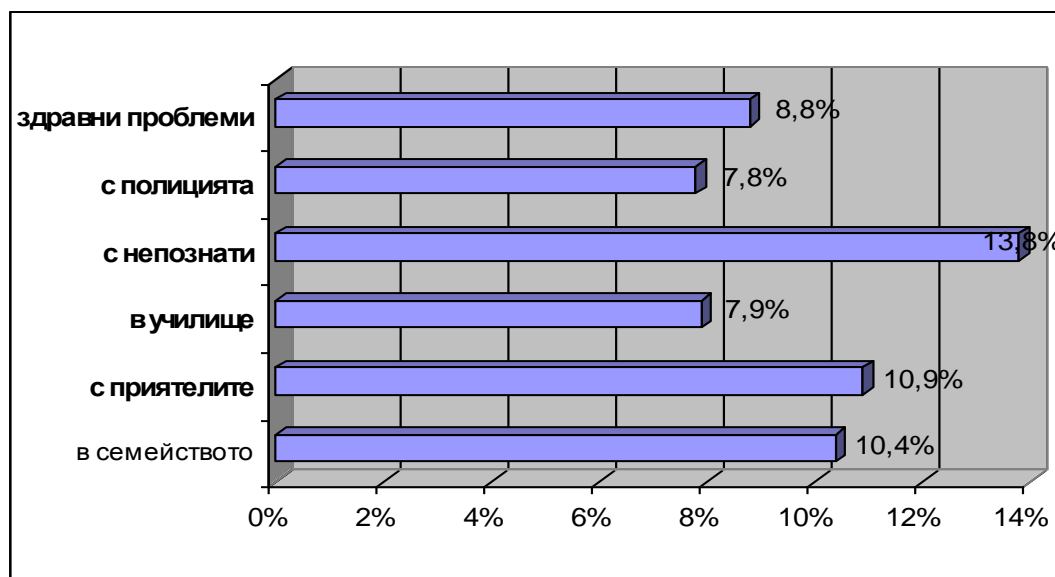
ПРЕДПОЧИТАН ВИД АЛКОХОЛ СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В ГАБРОВО (в %)

Какъв алкохол пиете предимно?	Мъже	Жени	Общо
Бира	74.0	56.0	64.9
Вино	41.7	54.7	47.6
Концентрати (ракия, коняк, водка, уиски и др.)	59.3	50.5	54.0
Коктейли	22.0	41.5	31.6
Пия различно, нямам предпочитания	17.8	10.5	14.0
Не пия алкохол	4.2	4.4	4.6

Във връзка с употребата на алкохол, учениците имат най-вече проблеми в семейството (21.4 %), а също – с непознати (14.5 %) и приятелите (13.5 %). 8.9 % са имали здравни проблеми. (виж Фигура 9)

Фигура 9

ОТНОСИТЕЛНИ ДЯЛОВЕ НА УЧЕНИЦИТЕ В ГАБРОВО, КОИТО СА ИМАЛИ НЯКОГА ПРОБЛЕМИ ВЪВ ВРЪЗКА С КОНСУМАЦИЯТА НА АЛКОХОЛ

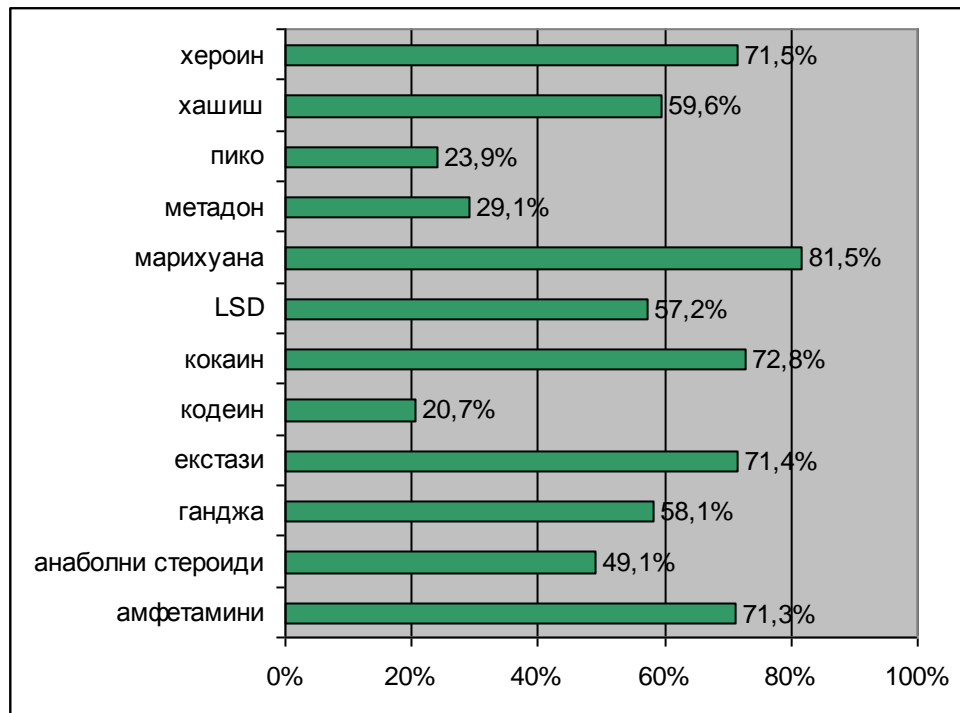

Повече от 2/3 от учениците знаят какво е марихуана, хероин, кокаин, екстази и амфетамини. По-малка е информираността им за това какво е хашиш, ганджа, LSD и анаболни стероиди. В най-малка степен те познават метадона, кодеина и пикото. (виж Фигура 10)

Очаквано учениците от 7 и 8 клас знаят по-малко за различните психоактивни вещества отколкото тези от 9 до 12 клас. В най-голяма степен по-малките учениците се доближават до по-големите в познанията им за кокаин, хероин и марихуана.

Фигура 10

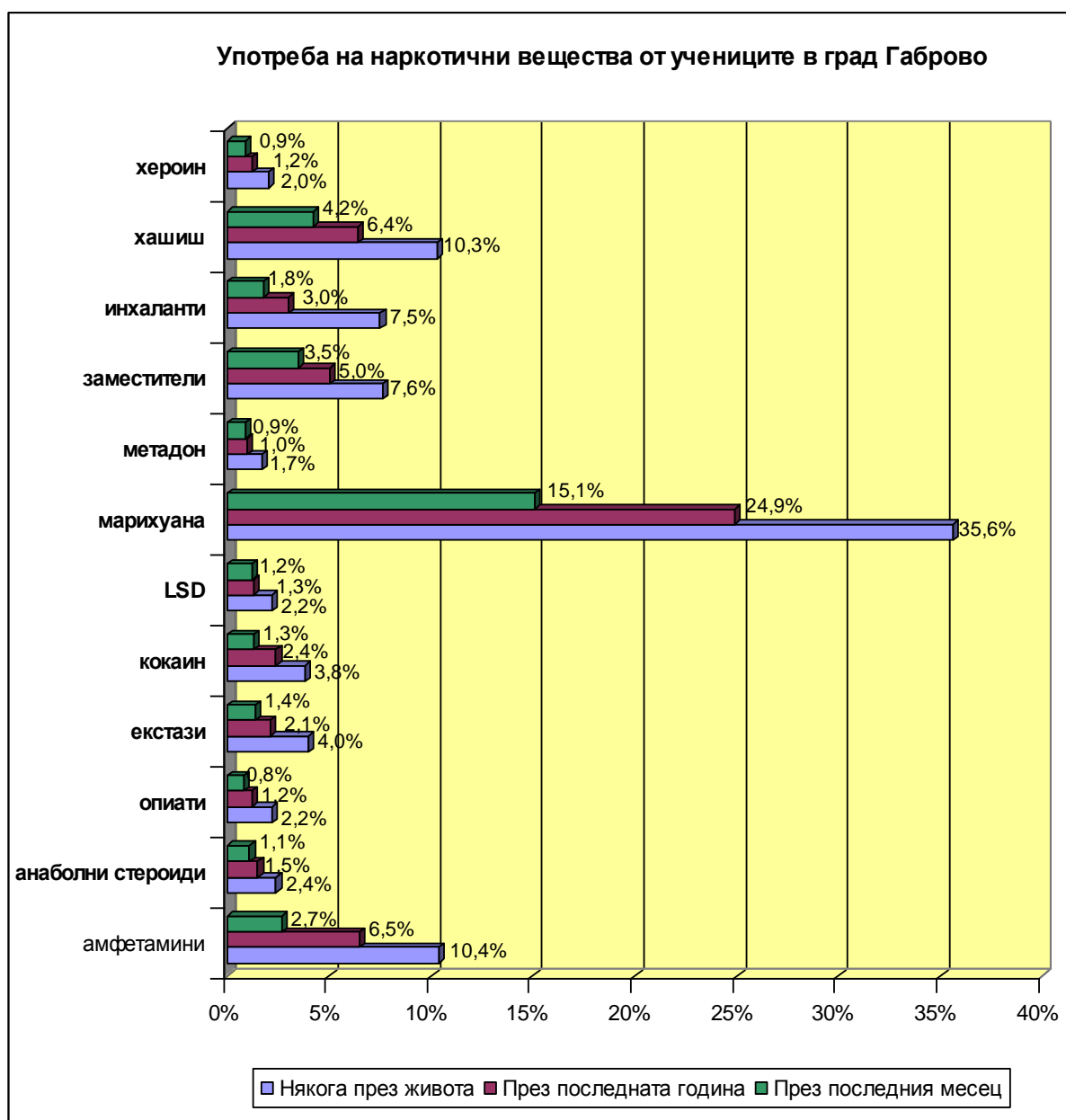
ИНФОРМИРАНост ОТНОСНО НАРКОТИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА (ЗНАЯТ КАКВО Е...)

Всеки трети ученик в град Габрово някога през живота си е употребявал марихуана. Сред най-употребяваните от учениците са още амфетамини (10.4 %), хашиш (10.3 %), инхаланти (7.5 %), екстази (4.0 %) и кокаин (3.8 %). Най-малка популярност имат метадон (1.7 %) и хероин (2.0 %). Заместители на наркотици използват 7.6 % от учениците.

Най-употребяваното сред учениците психоактивно вещество в периода 12 месеца преди провеждане на изследването е марихуаната (24.9 %). Следват – амфетамини (6.5 %), хашиш (6.4 %) и инхаланти (3.0 %). Най-малко са се употребявали метадон, хероин, други опиати и LSD.

При актуалната употреба (през последните 30 дни) учениците отново посочват най-много марихуаната (15.1 %). Следват хашиш (4.2 %), амфетамини (2.7 %) и инхаланти (1.8 %). Метадонът, хероинът и другите опиати запазват позициите си на най-малко употребявани психоактивни вещества. Заместители на наркотици през последния месец преди провеждане на изследването са използвали 3.5 % от учениците. (виж Фигура 11)

Няма съществена разлика по отношение на половата структура на употребяващите наркотици. Все пак прави впечатление, че момчетата употребяват малко повече наркотични вещества, отколкото момичетата.

Сравнението с данни от други подобни проучвания през 2011 г. показват, че относителният дял на учениците в Габрово с поне една употреба в живота си на марихуана, хашиш, амфетамини, инхаланти и нови легални заместители на наркотици е най-висок в сравнение със страната като цяло, Монтана и Търговище (виж Таблица 8). В същото време в гр. Монтана е регистрирана малко по-широка употреба на някои от другите вещества - опиати (хероин, метадон, морфин и други опиати), екстази, LSD или халюциногенни гъби, анаболни стероиди. В сравнение с общите данни за страната

относителният дял на употребилите поне веднъж в живота в гр. Габрово е по-висок за всички основни вещества с изключение на кокаин, LSD или халюценни гъби и анаболни стероиди (които не са незаконни наркотици, но предизвикват интерес в европейските институции през последните години).

Таблица 8

УПОТРЕБА НА РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА ПОНЕ ВЕДНЪЖ В ЖИВОТА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В ГАБРОВО И ДРУГИ СРАВНИМИ ГРУПИ (в %)

Вещества	България	Габрово	Монтана	Търговище
Хероин	1.9	2.0	2.6	2.0
Метадон	1.3	1.7	2.3	1.9
Морфин, Кодеин, Лидол и др. опиати	1.6	2.2	3.2	2.1
Кокаин	4.1	3.8	3.5	3.3
Амфетамини	8.0	10.4	8.8	5.1
Екстази	3.9	4.0	4.3	3.5
LSD или халюциногенни гъби	2.9	2.2	3.5	2.5
Марихуана	26.2	35.6	24.0	17.7
Хашиш	9.4	10.3	8.6	7.0
„Дишане” на лепила, бронз и др.	4.1	7.5	4.3	5.7
Анаболни стероиди	3.0	2.4	3.8	2.7
Легални заместители на наркотици	5.9	7.6	6.0	5.1

Що се отнася до употребата през последната година по-висок относителен дял за учениците в Габрово в сравнение със страната като цяло е регистриран по отношение на марихуана, хашиш, амфетамини, инхаланти и нови легални заместители на наркотици (виж Таблица 9).

Таблица 9

УПОТРЕБА НА РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В ГАБРОВО И ДРУГИ СРАВНИМИ ГРУПИ (в %)

Вещества	България	Габрово	Монтана	Търговище
Хероин	1.4	1.2	2.3	2.0
Метадон	1.1	1.0	2.1	1.7
Морфин, Кодеин, Лидол и др. опиати	1.2	1.2	2.1	1.6
Кокаин	3.0	2.4	2.7	2.8
Амфетамини	5.4	6.5	5.8	3.9
Екстази	2.6	2.1	3.0	2.9
LSD или халюциногенни гъби	2.0	1.3	2.8	2.4
Марихуана	19.0	24.9	16.9	12.3
Хашиш	5.4	6.3	6.3	4.3
„Дишане” на лепила, бронз и др.	2.1	3.0	3.1	2.4
Анаболни стероиди	2.4	1.5	3.2	2.4
Легални заместители на наркотици	3.9	5.0	4.0	3.3

Във връзка с първата употреба на някои от веществата учениците посочват най-често следните причини: от любопитство (29.2 %), за удоволствие (24.3 %), от скука (6.8 %) и за да се откъснат от действителността (6.5 %). Учениците от град

Габрово в съвсем редки случаи употребяват психоактивни вещества, за да скандализират родителите си и за да покажат, че са самостоятелна личност. Само 0.9 % от анкетираните ученици твърдят, че са били принудени от други, за да извършат първата си употреба. (виж Таблица 10)

Таблица 10

**ПРИЧИНИ ЗА ПЪРВАТА УПОТРЕБА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА
ОТ УЧЕНИЦИТЕ (в %)**

	На анкетираните	На връстниците им
За да бъдат приети от другите (групата, компанията)	2.9	43.6
За да се почувстват самите те едни от тях	1.8	24.1
За удоволствие	24.3	55.4
За да подтиснат собствени проблеми при общуването	2.2	30.6
Защото се чувстват самотни	2.9	22.8
Защото човек или хора, които харесват, употребяват дроги	1.2	19.6
От любопитство	29.2	46.9
Защото младите хора употребяват дрога	1.5	9.3
Защото възрастните не харесват такова поведение и това ги скандализира	0.6	4.8
Защото е лесно достъпно	2.5	12.0
От скука	6.8	24.1
За да покажат, че са самостоятелни личности	1.1	16.7
За да отстранят психологически стрес	2.8	25.3
За да се откъснат от действителността	6.5	37.4
Били са принудени от друго лице (други лица)	0.9	9.8
Друго	2.3	4.8

Според тях причините връстниците им да употребяват наркотици се доближават до тези, поради които употребяват и самите те: за удоволствие (55.4 %), от любопитство (46.9 %). Като причина учениците изтъкват и това те да бъдат приети от другите (групата, компанията). 43.6 % от учениците са на това мнение, което в голяма степен се различава от онова, което те определят като причина за първата

употреба на самите тях (2.9 %). Същото се наблюдава и по отношение на други причини – за да подтиснат собствени проблеми при общуването, за да се откъснат от действителността, защото се чувстват самотни.

ИНФОРМИРАНОСТТА НА УЧЕНИЦИТЕ И НАГЛАСИТЕ ИМ ОТНОСНО УПОТРЕБАТА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

На въпроса, **откъде предимно знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици**, учениците в град Габрово споделят, че **информацията им за това идва най-често от филмите, които гледат (66.1 %), от разказите на приятели (59.8 %), а също и от родители (41.1 %) и от учители (38.4 %)**. В по-малка степен информация получават от личните им наблюдения на наркомани (31.3 %), от книги (28.0 %) и от специализирани лекции, курсове и семинари (20.7 %). Не се интересуват от такава информация 8.5 % от анкетираните.

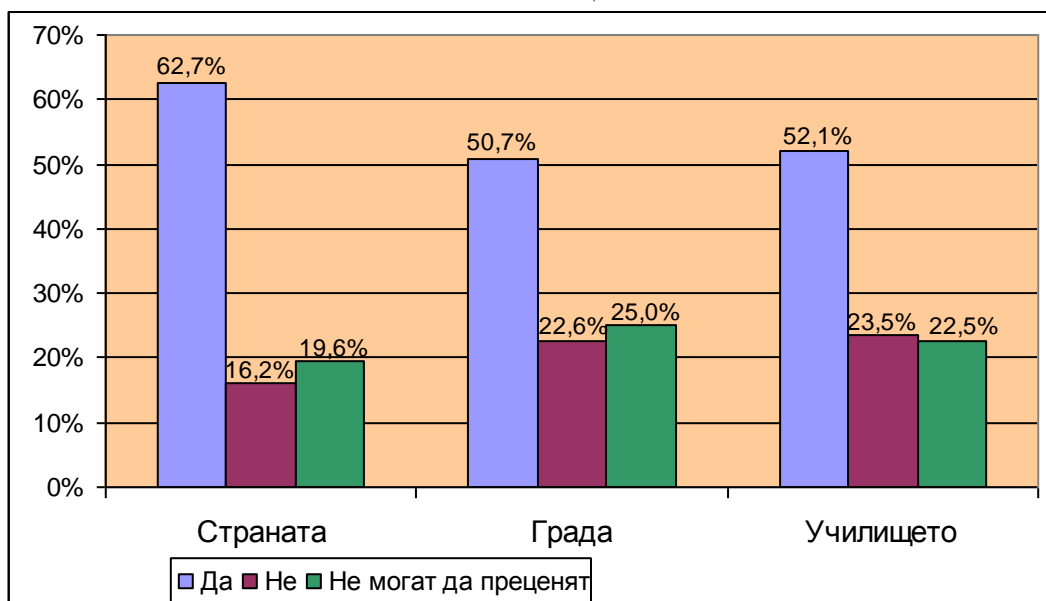
В контролната група на учениците от 7 и 8 клас знанията за въздействието и последствията от употребата на наркотици отново предимно идват от филмите (59.8 %), но разказите на приятели са четвърти източник на такава информация (38.5 %) след родителите (44.3 %) и учителите (43.6 %).

Според 42.4 % от учениците в град Габрово зависимите лица трябва да бъдат наказвани за притежание на наркотични вещества в количества за еднократна употреба. 20.8 % са на противоположното мнение.

Половината от учениците в град Габрово смятат, че употребата на наркотици е проблем за града. За 19.6 % такъв проблем не съществува. Според тях употребата на наркотици е най-вече проблем за страната ни – 62.7 % са на това мнение. Оценката на учениците за това дали употребата на наркотици е проблем за училището, в което учат, е приблизително равна на тази за града.

Фигура 12

УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ Е ПРОБЛЕМ ЗА:

Учениците от град Габрово смятат, че за да бъде решен проблемът с наркоманията у нас, трябва да се наложат строги закони за производителите и разпространителите на наркотици – 56.6 % от тях са на това мнение. А също и да се говори открито за проблемите на наркозависимите (47.5 %) и да се създадат повече медицински служби за лечение (43.6 %). Строги закони за употребяващите наркотици са от важно значение за 37.6 % от анкетираниите. **Всеки десети ученик е за това да се узаконят дрогите.** (виж Таблица 11)

Таблица 11

КАКВИ МЕРКИ ТРЯБВА ДА СЕ ПРЕДПРИЕМАТ, ЗА ДА БЪДЕ РЕШЕН ПРОБЛЕМА С НАРКОМАНИЯТА В БЪЛГАРИЯ (в %)

Строги закони за производителите и разпространителите на наркотици	56.6
Строги закони за употребяващите наркотици	37.6
Да се отделя повече внимание на превенцията	25.0
Наркоманите да се изолират от обществото	11.0
Да се узаконят дрогите	11.6
Да се създадат повече медицински служби за лечение	43.6
Да се говори открито за проблемите на тези хора	47.5
Друго	4.6
Не могат да преценят	10.4
Не трябва да се предприемат никакви мерки, защото наркоманите не заслужават внимание	1.0
Не съществува такъв проблем	6.3

Според учениците, голям риск за здравето на хората има, ако употребяват редовно хероин (86.0 %) и екстази (81.9 %). Прави впечатление, че за тях редовната употреба на цигари има по-голям риск за здравето, отколкото редовната употреба на марихуана. Малко над половината ученици (53.2 %) смятат, че редовната употреба на алкохол представлява голям риск за здравето на хората и тя се определя като по-малко рискована, отколкото употребата на цигари и марихуана. (виж Таблица 12)

Таблица 12

ИМА ЛИ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА, КОИТО: (в %)

	Няма риск	Умерен риск	Голям риск	Не знам
Пушат цигари:				
- от време на време	24.4	56.1	10.4	2.8
- редовно	2.9	23.2	65.4	2.2
Пушат марихуана:				
- от време на време	19.8	37.2	30.2	5.7
- редовно	7.7	16.4	64.6	5.0
Пият алкохол:				
- от време на време	44.9	40.3	6.6	1.8
- редовно	6.4	31.6	53.2	2.1
Употребяват хероин:				
- от време на време	1.9	14.4	71.0	6.4
- редовно	1.1	2.2	86.0	5.5
Употребяват екстази:				
- от време на време	3.1	20.9	61.2	8.8
- редовно	1.4	4.4	81.9	6.9

Само 2.6 % приемат безрезервно употребата на наркотици, 8.7 % са склонни да я приемат, а 51.3 % категорично не я приемат. Подобна оценка за пушенето дават едва 13.5 %, а за пиенето – 2.8 % от учениците в град Габрово. (виж Таблица 13)

Таблица 13

КАКВО Е ОТНОШЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ КЪМ: (в %)

	Приемат безрезервно	Склонни са да приемат	По-скоро не приемат	Категорично не приемат	Нямат отношение
Пушенето	23.5	28.3	19.4	13.5	10.8
Пиенето	27.3	48.8	9.3	2.8	7.2
Употребата на наркотици	2.6	8.7	20.0	51.3	11.9

В контролната група на учениците от 7 и 8 клас близо 3 пъти повече са тези, които категорично не приемат пушенето на цигари и пиенето на алкохол в сравнение с учениците от 9 до 12 клас. Що се отнася до употребата на наркотици, и двете групи по-равен дял (малко над половината) категорично не я приемат.

Според учениците от град Габрово **отношението на техните родители към употребяващите наркотици е по-скоро отрицателно – 75.0 % смятат така.** Само за 4.1 % то е толерантно, а 11.5 % никога не са говорили на тази тема.